

בסייעתא דשמיא

קובץ אמרי קודש מאת ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בשבת קודש
פרשת פנחס
דהאי שתא תשס"ה לפ"ק
במחנה מתיבתא עץ חיים ד'באבוב

* * *

יו"ל פה חצרות באבוב
שנת וב"ו תנש"א מלכותך לפ"ק

ע"י חברה קנין ספרים
דבית המדרש הגדול דקהל שערי ציון ד'באבוב
בנשיאות ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, ניו יארק

לזכר עולם יהי' צדיק

נשמת כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו
מרן נפתלי צבי זצוקללה"ה זי"ע הכ"מ

בן כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו
מרן שלמה זצוקללה"ה זי"ע

נסתלק לגנוי מדומים

ביום י"ב אדר ב' שנת תשס"ה לפ"ק

רפיון, ותיקף ציוס שלאחריו יוכל להמשיך עבודתו ללמוד בהתמדה ובחשק.

מוצא צספרים (עי' של"ה הקדוש מסכת תענית פרק תורה אור אות ז', ועוד כמה מקומות, נשם כתבי האר"י ז"ל) לפרש מה שאמר אהרן הכהן כשחטאו ישראל בעגל (שמות לב, ו) חג לד' מחר, דהנה חטא העגל הי' בשצעה עשר בתמוז, ונודע כי יש מחר שהוא לאחר זמן (תנחומא זא יג), והיתה כוונתו על זמן העתיד כשיצוא משיח דדקנו, ויום שצעה עשר בתמוז, אשר זו חטאו בני ישראל בעון העגל, יתהפך לחג ולששון ושמחה, וכמו שנאמר (זכרי' ח, ט) כה אמר ד' לצאות צום הרביעי וגו' יהי לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים

* * *

טובים. וזה שאמר, חג לד' מחר, שראה אז, שיום זה, י"ז בתמוז, יהי יום צום ותענית, ואח"כ יתהפך התענית להיות חג ויום טוב, עכ"ל. וכמו כן אנו עומדים ומנפים, שיהי חג לד' מחר, כי יום התענית המתרת י"ז בתמוז, יתהפך לנו לחג וליום ששון ושמחה.

זכרו נא היטב מה שדברנו היום (בסעודת רעוא דרעיון), שצריכים להתחיל לעשות הכנות הראויות ליומא דהילולא של ב"ק אאמו"ר זצ"ל הממשמש וצא, וזכותו הקדושה יגן עלינו, ויושפע לנו מלעילא כל מיני ישועות וזרכות טובות בגשמיות וזרוחניות, וזכה בקרוב להתראות מתוך נחת ושמחה. זיי"ם געזונט און שטארק.

דברי תורה שזכינו לשמוע מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בסעודת ליל שב"ק פרשת פנחס שנת תשס"ה לפ"ק
- במחנה מתיבתא עין חיים, דינגמאנס פערי פענסילוועניא -

לצאר מאמרס ז"ל (זרכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו' (וביאר ציאור כתב צספרו מגיד תעלומה על מסכת זרכות דף ה., עיי"ש). ויש לדקדק צמה שנקט לשון הרגזה דוקא, ולא אמר צפשוט, לעולם יעשה אדם כעצת יצרו הטוב, ולא ישמע ליצרו הרע. גם יש לדייק על תיבת "לעולם", דהלל אס יזכה לנצח את היצר הרע, שז לא יצטרך להרגיז את היצ"ט על היצה"ר. ועוד כמה דקדוקים אשר יתבארו מאלהים.

וכתב לצאר בהקדם דברי הרח"ק המגיד מליאזנא זצ"ל צספרו הק' ליקושי אמרים (פ' ט"ו) לפרש אמרס ז"ל (תגיגה ט:.) מה דכתיב (מלאכי ג, יח) ושצתס וראיתס צין דדיק לרשע צין עוצד חלקים לאשר לא עצדו, ומקשה צגמ', היינו דדיק היינו עוצד חלקים, היינו רשע היינו אשר לא עצדו, ומשני, עצדו ולא עצדו תרווייהו דדיקי גמורי נינהו, ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. וענין זה קשה מאוד, איך יכונה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הבהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם וגו', לבן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. יש לומר כוונה צפסוקים הללו, בהקדם מה שידוע מדברי חכמו"ל (צ"מ קיד:.) שפנחס זה אליהו, ואליהו הוא מלאך הצרית, ויתכן לומר שפנחס קיבל צשכרו להיות מלאך הצרית, ואין עושים צרית מילה עד שהוא רואה צעיניו, מפני שקינא קנאות ד' לצאות. [והגס שצפדר"א (פרק כח) נראה שהי' זה כעין עונש, דצציל שהי' תמיד קנאי, צריך לעמוד אצל כל צרית מילה ולראותו צעיניו, אמנס לפי פשוט הכתוב כאן, יש להעמיס הכוונה שזהו שכר טוב על קנאותו לשם שמים].

ולצאר ענין זה נקדים דבריו הקדושים של הרח"ק מוה"ר צבי אלימלך מדינוב זצ"ל צספה"ק אגרא דכלה צפרשתנו צפסוק הנזכר, פנחס צן אלעזר צן אהרן הכהן השיב את חמתי וגו', וכתב לפרש הענין שייחסו הכתוב אחר אהרן, בהקדם

העובד ד' הוא, שמשבר את טבעו ועובד עבודתו למעלה מן הטבע כנ"ל. ויותר מזה כתב הרה"ק בעל התניא זצ"ל, כי אף מי שמלך טבעו אינו מתמיד וחסיד, ובתכונת נפשו אינו קר המזג ואיש מנוקן, אלא שבמשך הזמן עבד על עצמו זיגיעה ועמל רב, עד שנעשה מזוכך לגמרי, והורגל עצמו ללמוד בהתמדה גדולה, ולמאס בתאוות עולם הזה, ונעשה ההרגל אללו כטבע שני, הן אמת שעל אותה התקופה שהי' עומד בקשרי המלחמה להתגבר על הטבע שלו, הי' ראוי להיקרא עובד אלקים, אבל אחר שההרגל נעשה אללו טבע שני, אינו עוד במדרגת עובד אלקים, ורק כאשר יעבוד על עצמו שיעלה מעלה מעלה יותר ויותר, וילחום עם טבעו החדש, אז שוב יוכל להקרא עובד ד', כי עובד ד' נקרא רק מי שעומד תמיד באמצע העבודה, ולחום עם יצרו בכל עת ובכל שעה זיגיעה וטירחא יתירה, לשבר טבעו ולעבוד את ד' למעלה מן הטבע דייקא.

וזה שדרשו רז"ל בפסוק הנ"ל, ושבתם וראיתם צין לדיק לרשע צין עובד אלקים לאשר לא עבדו, העובד אלקים הוא השונה פרקו מאה פעמים

מי ששונה מאה פעמים, בשם לא עבדו, הלא הוא מתייגע בתורה לחזור על לימודו מאה פעמים. (ובאמת כן הקשו בגמרא שם, ומשום חד זימנא קרי לי' לא עבדו, ע"ש).

וכתב הרה"ק בליאזנא זצ"ל צביאור הדברים, כי התואר "עובד אלקים" יתכן רק על מי שעומד בקשרי המלחמה עם היצר הרע בכל עת ובכל שעה צלי הרף, ולחום תמיד נגד הטבע שלו להכניעו, ומתגבר על עצמו לעבוד את השי"ת למעלה מן הטבע, זהו הנקרא עובד ד', כי עובד הוא לשון הווה, שהוא תמיד באמצע העבודה במלחמה כצידה נגד יצרו. אמנם מי שהוא לדיק וחסיד מטבעו ותולדתו, ולא עבר אפילו עבירה קלה מימיו, כי הוא איש מנוקן מטבעו, ואין לבו מושך לשום תאוה רעה מעניי עולם הזה, וגם קיים כל המצוות אשר צידו לקיימם, ולא פסיק פומי' מגירסא כל היום, כי הוא מתמיד ושקדן עולם מחולדתו, אף שלו נאה ולו יאה התואר לדיק וקדוש, או למדן ותלמיד חכם מופלג, עכ"ז אינו ראוי לכנותו בתואר עובד ד', כיון שהוא מחוסר הרגש הנאה בטבעו ומזוג, ואין לו מלחמת היצר כלל להתגבר על טבעו, ומעלת

ענין פרטי שהוא עוסק בה, ומורו עצמו לבוא לבית המדרש כדי להתחיל את הלימוד בזמן הקצוע, אז תיכף כשנכנס לביהמ"ד, הרי הוא עומד כבר באמצע הלימוד, שהרי תיכף כשהפסיק מנרכיו וענייני הפרטיים בשביל הלימוד, כבר נחשב כמו לימוד התורה, כי אחר כוונת הלצ הן הן הדברים, ולפי גודל ההנאה וקורת רוח שיש לו מאותו ענין שעוסק בו, ומפסיק כדי לבוא בזמן, תוגדל שכרו ציורת, ויוכל להתעלות למדרגה יותר גבוהה ורמה.

ועצם הענין שהאדם מורו עצמו אל התפלה והלימוד, הוא דבר גדול מאוד, וזוכרים לנו היטב איך שהי' ב"ק אאמו"ר זצ"ל מודרו לבוא לתפלת שחרית בכל יום בצוקר בזמן קצוע, ואף שהי' יכול לעשות צבית מדרשו כפי רגו, עם כל זה עשה לעצמו גדרים וסייגים, ואם הי' מאחר ציאתו לביהמ"ד שנים או שלשה מינוטען מוזמן שקבע לעצמו, הי' נחשב צעיניו כעולה גדולה.

ומאוד מאוד צריכים להתחזק בצעיני זה, כי אם מאחרים זמן הקצוע, אף על פי שהוא זמן מיעוט וקצר, לא זו בלבד שאבד זמן קצר הלז מהלימוד או התפלה, אלא כל הסדר אינו באותה

מדריגה ומעלה רמה, מחמת זה שבא כמה מינוטע"ן אחר זמן הקצוע. על כן מתחזקו ותתאמנו בכח גדול וחזק, וזוה תקיימו את הדבר הלכה שהזכרנו, להתגבר כארי צעודת הצורא, כל' מגבורה לגבורה, דהיינו להוסיף תמיד אומץ וגבורה צעודתכם, ותהיו מקפידים מאוד על שמירת הזמנים, ואז תוכלו להשיג מדרגות גבוהות.

עומדים אנחנו עדיין תחת הרושם של השבת קודש אשר עבר עלינו בשבת אחים גם יחד בחסדי השי"ת לטובה, ומה מאוד נהניתי לראות אתכם ולשמוע שאתם עוסקים בתורה ויראת שמים בהתמדה ובשקדנות. השי"ת יהי' בעזרתכם שתליתו בלימוד התורה, ויהי' לכם סיעתא דשמיא בכל מעשיכם, ותהיו נשמרים מכל מכשול בגשמיות וצרותניות, ותמשיכו הלאה לישב באהלה של תורה מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש.

הנה מחר יהי' שצעה עשר בתמוז, ולפי שהוא יום תענית, יכול לגרום התרשלות וירידה ח"ו, אבל כל זה הוא רק אם אין מתבוננים בזה מקודם היטב, אולם מי שהוא צר דעת, עושה לעצמו חשבון מקודם, ומסדר לעצמו כל היום שלא יבוא לידי

והנה בלשון הטושו"ע, יתגבר "בארי", נוכל לומר כוונה, ענין הנוגע להצחורים היקרים שיחיו תלמידי ישיבתנו הק', על פי דברי האור החיים הקדוש (פ' בלק) עה"פ (צמדבר כג, כד) הן עם בלביא יקום ובארי יתנשא, דהנה אמרו ז"ל בגמרא (עבודה זרה ל:) שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין כח וגבורה, ואחד מהם הוא ארי [בש"ס שלפנינו לא נזכר "ארי", וכנראה שהי' לפניו גירסא אחרת]. הרי שטבע של ארי הוא להיות הולך ומתגבר תמיד בכחו וגבורתו. וזה שאמר, הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, ר"ל שמתנשאים ומתרוממים בכוחם כמו ארי, הגם שיעבור עליהם כמה מלחמות וקישוים, לא יהיו נחלשים מפני זה, אלא הולכים ומתגברים תמיד ביתר כח ועוז, עכ"ד.

ולפי זה יש לומר כוונה נוספת בלשון הטושו"ע, יתגבר בארי, שאין ר"ל שיתגבר מחולשה לגבורה [כגון שיעיר משינתו, כפשטות הכוונה], אלא הכוונה גם שיהי' הולך תמיד ומתגבר ביתר שאת וביתר עוז, וילך מעלה מעלה בעבודת השי"ת, וכלל יום יתחזק בכח חדש מגבורה לגבורה עילאית יותר, כטבע הארי, שכל זמן

שמזקיין מוסיף כח וגבורה. ועל זה מאחלים "זייטס געזונט און שטארק", שתהיו מתגברים בעבודתכם כמו הארי, וכאשר יזמן לנו להפגש שוב שנית אי"ה, יהא ניכר עליכם שהלכתם מחיל אל חיל בעבודתו ית"ש, וזכיתם לעלות למדריגה גבוהה עד למאוד.

באמת יש כמה ענינים לדבר עמכם, אבל כעת רלוני לעורר על ענין אחד שהוא יסוד כללי בסדר יומו של כל אחד ואחד מהצחורים שיחיו, והוא ענין שמירת הזמנים, ודבר זה לריך תמיד חיזוק, כי גם צחורים יקרים וטובים שכבר הגיעו לחיזה מדרגה, מתרשלים לפעמים בשמירת הזמנים, וזה גורם להם התרשלות וירידה בכל עבודת היום, שהרי דבר זה הוא אחד מעיקרי היסודות בעבודת כל היום, כי אם מאחרים זמן התפלה או זמן התחלת סדר הלימוד, אפילו רק מינוטע"ן ספורים אחר זמן הקבוע, או כל התפלה והלימוד של אותו סדר לא הוי כדבעי למהוי, מאחר שלא בא בזריות אלא מתוך רפיון, וגופא בתר רישא גריר.

אמנם כאשר מורז את עצמו בזריות יתירה להיות צבית המדרש בזמן הקבוע, ומה גם שמפסיק מאיזה

ואחד, ולא עבדו היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים לד. דהנה צימי חכמינו ז"ל הי' הסדר והרגילות לחזור על כל פרק וכל ענין מאה פעמים, עד שחזרת מאה פעמים הי' כטבע שני לתלמידי חכמים צדורות ההס, וממילא מי שלמד באופן זה, אף כי זכר את לימודו היטב, אבל עובד ד' לא הי' נקרא, ורק זה שלומד עוד פעם אחת בנוסף על הרגילות שהורגל מנעוריו, פעם זה שקול כנגד כולם ועולה על גביהם ביתר שאת ויתר עז להיות נקרא עובד אלקים, מפני שהמאה פעמים הי' מחמת הרגילות, ואף שלמד בשקידה והתמדה גדולה, עכ"ז אינו בגדר עובד ד', אבל פעם המאה ואחד, הוא כבר יותר מהרגלו, ולריך לשנות את טבעו לזה, על כן נכנס אז בגדר עובד אלקים, עכתו"ד הרה"ק בעל התניא זצ"ל.

והנה כשחזר ב"ק אאמו"ר זצ"ל על דברי הרה"ק מליאונא זצ"ל הנזכרים (בסעודת ראש חודש כסלו שנת תשנ"ה לפ"ק), הוסיף נוסף מדילי' להטעים דבר זה, כי באמת, גם אחר תירומו הנ"ל עדיין קשה קושיית הגמרא, דאין הכי נמי שמוזן היטב מדוע אחר ששונה מאה פעמים ואחד

נקרא עובד אלקים, אבל עכ"ז איך יתכן לומר על השונה פרקו מאה פעמים "אשר לא עבדו".

אמנם ידוע כי עיקר עבודת איש הישראלי בעולם הזה הוא לשצר ולהפך את טבעו לגמרי, ולעשות כל מעשיו במסירת נפש יותר מכפי יכולתו ולמעלה מדרך הטבע, וכמו שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע בצעטיל קמץ (אות ט"ז) האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע. ולכן דוקא כשהוא מקיים מצות בוראו באופן זה, אז נקרא בשם עובד השי"ת באמת, כיון שזהו חובת האדם בעולמו והיא עיקר העבודה המוטלת עליו.

והוסיף ב"ק אאמו"ר זצ"ל על זה רמו נפלא, כי תיבת הטבע עולה בגימט' פ"ו, ותיבת עבוד"ה עולה בגימט' פ"ז, מספר אחד יותר מהטבע, נמצא כי למעלה מן הטבע נקרא עבוד"ה, ולרמו בא, כי זהו עיקר עבודת האדם בעוה"ז, לעשות כל פעולותיו ומעשיו במסירת נפש יותר מכפי יכולתו ולמעלה מטבעו ומזוג המורגל בו. ועפ"ז מוזן שפיר מדוע מי שלומד מאה פעמים, נקרא לא עבדו, כי עדיין עומד בצחינת הטבע, ע.

שהיא פחותה מן עבוד"ה, עכתו"ד
ב"ק אאמו"ר זצ"ל.

ועל פי זה מבאר הר"ה"ק
מהרצ"א מדינוב זי"ע מאמרס ז"ל
הנ"ל, לעולם ירגז אדם יצר טוב על
יצר הרע, דעיקר העבודה הוא להרגז
יצרו דוקא, כי לא די צוה שהולך אחר
עצת יצר הטוב, דכדי להיות צבחינת
עבוד ד' אמיתי, מוכרח להתרגז עם
היצר הרע, ולעמוד תמיד בקשרי
המלחמה נגדו, להתגבר על טבעו
והרגלו, ולעבוד את השי"ת למעלה מן
הטבע. ואחי שפיר הלשון "לעולם", כי
אפילו אחר שהגיע כבר לאיזה מדריגה,
אי אפשר לעמוד במקום אחד, כי
כאשר מפסיק העבודה ונעשה לו
כטבע שני, אז כבר אינו צגדר עובד
אלקים, דאין לו עוד מלחמה עם יצרו,
אלא לעולם צריך להתאזר ולהתאמץ
להלחם עם היצ"ר והטבע, ולעבוד
את השי"ת למעלה מן הטבע, עכתו"ד
הקדושים.

וצוה יש להמליץ מה שאמר שלמה
המלך ע"ה במשלי (טו, כג) לב חכם
ישביל פיהו ועל שפתיו יוסוף לקח.
דיתכן כי אומרו "לב חכם" קאי על
הלומד תורה, על דרך שאמר בקהלת
(י, ג) לב חכם לימינו, וימין רומז על

התוה"ק ועל נותן התורה, כמ"ש
(דברים לג, ג) מימינו אש דת למו,
שלומד תורה להתדבק אל נותן התורה
להיות עובד ד'. והנה חיצות ל"ב
חכ"ס עולה בגימט' כמספר מאה,
ותיצת פיה"ו עולה כמספר מאה
ואחד. וזהו הרמז, ל"ב חכ"ס ישביל
פיה"ו, שמשכיל צדעתו לעבוד עבודה
צורא למעלה מהטבע, שמשבר את
טבעו ומזוג הרגיל ולומד מאה
פעמים ואחד, שהוא אחד יותר
ממספר הרגיל, כי זהו עיקר עבודה
האדם בעולם הזה, להפך טבעו ולשברו
לגמרי.

ועל זה ממשיך הכתוב, וע"ל
שפתיו יוסוף לקח, תיצת ע"ל צגי'
מאה, ותיצת לקח היינו לימוד התורה,
עדה"כ (משלי ד, ג) כי לקח טוב נתתי
לכם, והכוונה, צנוסף על המאה
פעמים שכבר למד מחמת הרגלו, הוא
מוסיף לקח, ללמוד עוד פעם אחת,
כדי שיהי' עבודתו למעלה מהטבע, כי
רק באופן זה, שמוסיף על המאה
פעמים ועושה היפוך טבעו, נקרא
עובד ד' צאמת.

ועל דרך זה ציאר הר"ה"ק
מהרצ"א מדינוב זצ"ל צאגרא דבלה
שס, למה ייחסו הכתוב לפנחס,

לגרום התרשלות ורפיון ח"ו, ולצ יודע
מרת נפשו, וכל אחד צריך להתחזק בכל
כוחו להלחם נגד יצרו שלא יתשל
בעבודתו ח"ו. ועל ידי שיהי' התגברות
צלימוד התורה וצכל דברים שצקדושה,
תהי' לנו הכנה רצה ונכונה לקראת
היומא דהילולא, ולא נבוש ולא נכלם
מפני ב"ק אאמו"ר זצ"ל.

זכות ב"ק אאמו"ר זצ"ל יגן
עלינו שיהי' לנו סייעתא דשמיא מרובה
צכל הענינים, ונוכל להתגבר על היצר
הרע ועל תחצולותיו, וישמור אותנו
מכל מכשול צגשמיות וצרוחניות, וצכח
התורה הקדושה נוכל לתקן את הימים
הנמוכים, שיתפכו הזמנים לששון
ולשמחה, אכ"ר.

* * *

ברכת פרידה מב"ק מרן אדומו"ר שליט"א לבחורי חמד במתיבתא עין חיים מוצאי שבת קודש פרשת פנחס שנת תשס"ה לפ"ק

אדם מחזירו. על כן מזכירים הלכה
הראשונה שפתחו צה הטור והשו"ע
צאו"ח סימן א', יתגבר בארי ובו'
לעבודת בוראו. וזה שמאחלים
"זייט'ס געזונט", היינו כמשמעו,
שיהא גופו צריא וחזק צגשמיות כדי
שיהי' לו כח לעשות מצות ומעשים
טובים, "און שטארק", רומז על הלכה
הראשונה שיתגבר כארי לעשות רצון
אצינו צצשמים, עכדה"ק [וכבר מנאחי
כתוב כן צשם נדיקים].

ב"ק אאמו"ר זצ"ל הי' רגיל
הרצה פעמים לאחל לכל אחד ואחד
צעת שעצרו לפניו לקצל צרכת פרידה
לפני הנסיעה "זייט'ס געזונט און
שטארק". ואמר פעם ע"ד מליצה
לפרש נוסח צרכה זו, דהנה אמרו
חכמו"ל צגמרא (צרכות לא). אל יפטר
אדם מחזירו אלא מתוך דבר הלכה
שמחוך כך זוכרהו, והנה צארצעה
חלקי שולחן ערוך יש כמה אלפי
הלכות, וא"כ צאזיה דבר הלכה יפטר

למסור להזולת ממה שזכהו הקצ"ה, כדרך שעשתה רחל במסירת הסימנים לאחותה לאה, ואז יוכל לקנות קנין התורה בריבוי והמשכה, ללמוד ולהצין בית שאת בית ויתר עוז ולהגיע למעלות רמות בתורה הקדושה.

וזה יש להעמיס גם במאמר הנזכר, אבירה חוזרת בסימנים, כי מלינו שהתורה הקדושה היא צחינת אצידה אלל האדם, והוא עפ"י מה שאמרו ז"ל (נדה ל:): שעובר במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולו, וכיון שזא לאויר העולם זא מלאך וסטרע על פיו ומשכחו כל התורה כולה. הרי מבואר שהתורה הוא צחי" אצידה שנאצדה מן הילד צעת לידתו. ועל זה אמרו שאצידה חוזרת צסימנים, כי אי אפשר לאדם לזכות להצין ולהשכיל את כל דברי התורה אשר למד עם המלאך במעי אמו, אלל על ידי הסימנים, כשנוהג עצמו דוגמת מסירת הסימנים של רחל ללאה, ומסר כוחות וזמנים עבור הזולת.

וצקשתי שטוחה לכל אחד ואחד צפני עצמו, היות שצאים זמנים נמוכים וגרועים, תשתדלו בכל כוחכם שלא להמשך אחר ענת היצר הרע, שהרי הצעל דבר זא לכל אחד צענה אחרת

צני ישראל ועצדו עצודה זרה, עכ"ז תמחול להם, ואז נכמרו רחמי ית"ש ואמר הקצ"ה, צשצילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, ה"ד (ירמי' לא) רחל מצכה על צני' וגו' מנעי קולך מצרי וגו' ושצו צנים לגבולם, יעו"ש. וזה שאמרו, אצידה חוזרת צסימנים, כלו' צחיזה כח מכה שיוחזר לנו האצידה הגדולה ויצנה בית מקדשינו, צזכות הסימנים שמסרה רחל ללאה אחותה, עכדה"ק.

הרי מבואר מזה גדול מעלת ענין זה למסור עצמו ולהרצות פעלים לטובת השני, וצפרט צזמנים הללו, אשר עיקר צקשתינו הוא לעורר רחמי שמים שיוחזר לנו האצידה הגדולה, הענה היא להתנהג דוגמת מסירת הסימנים, דהיינו שכל אחד ימסור מזמנו ומכוחו עבור הצירו.

והנה ענין זה ידוע, כי על ידי שנותן האדם מעצמו, ומשתדל לסייע לזולתו צלימוד התורה, זה מועיל גם עבור עצמו לקבל השפעה מלעילא שירצה חכמה ויוסיף דעת, ויפתחו לו מעיינות התורה. ועפ"י זה יש להמליץ מאמרס ז"ל (עירובין נד:): אין תורה ניקנית אלל בסימנים, כלו' כדי לקנות קנין התורה כראוי, צריך האדם

מפני שמדה הזאת היתה נגד טבעס ומוגס מתולדתס, על כן עצדו על זה לצרר מדה זו ציתר שאת ויתר עוז להפך טבעס והרגילס.

וצענין זה סיפר ב"ק אאמו"ר וצ"ל מה שאמר פעס ב"ק מרן זקננו מצאנו זי"ע להצציר הענין שהי' מפזר לצדקה סכומים עצומים צלי שיעור וגבול, והי' צזה ענינים נפלאים למעלה מהשגתינו. ואמר צצמי נעוריו הי' בטבעו איש כילי צהפלגה יחירה, ועל כן הוא נותן ומקדיש הרצה מעות לצדקה צנדיצת הלצ צמדה גדולה מאוד, כדי לעקור לגמרי טבעו הרע מקרצו, כי זהו עיקר עצודת האדם צתיקון המדות, לשצר מדותיו הרעות ע"י שעושה היפוך טבעו מן הקנה אל הקנה ממש.

וכן מלינו אלל חסידים ואנשי מעשה צכל הדורות היו עוצדים על זה צכל כוחס ואונס, לשצר את טבעס ולזככס לגמרי. ושמעתי מהרה"ת ר' הערשל פארשער ע"ה, כי הרעה"ח המפורסם מוה"ר קלמ"ל קלאסנער וצ"ל מגדולי החסידים אלל ב"ק מרן אא"ז מוהרב"צ וצ"ל הי"ד, הי' נודע לשס ולתהלה צכל רחצי המדינה צגודל ענוותנותו עד להפליא, והי' צעיני

צאומרו פנחס צן אלעזר צן אהרן הכהן, כי אהרן ואלעזר היו אנשי חסד ורודפי שלום צמדת הכהנים שגנאמר צהס (דצרים לג, ח) תומיך ואוריך לאיש חסידך], והיו רחוקים בטבעס ממעשה של קנאות ושפיכת דמים כרחוק מזרח ממערב, ואס כן צודאי גם פנחס הי' איש חסד ומצקש שלום, והי' טבעו מתולדתו שלא לכעוס ולא להתקצף, רק להיות מרודפי שלום, ועצודה קשה היתה לפני פנחס לקנאות קנאת ד' צצאות, ועכ"ז סינה את טבעו והרגלו לעשות נקמה צעוצרי עצירה, צעצור אהצת השי"ת וכצוד שמים. לכן זא הכחוצ וייחסו אחר אהרן, להגיד שצחו של פנחס, שאף שהוא חוטר מגזע צעלי רחמים ועושי חסד, עכ"ז התגבר והתאזר חיל ועצד את צוראו היפך טבעו והרגלו, וזהו עוצד ד' צאמת, עכתו"ד האגרא דבלח.

וחאת היתה עצודת הצדיקים צכל הדורות, שעצדו עצודת הצורה ית"ש צמסירת נפש למעלה מן הטבע, והיו משצרים את טבעס ומוגס לגמרי כדי לעשות רצון קונס, כי זהו עיקר עצודת האדם צעוה"ז כנ"ל, ומה שהיו צדיקים שצקו צמדה אחת ציותר, צנוסף על כל עצודתס הקדושה צכלל, הי' זה

עלמנו כשצרי כלי ממש בהעדר תפיסת מקום לגמרי, אמנם מדריגה זו השיג רק בעמל ויגיעה רבה, כי לא הי' מדה זו מתכונת נפשו וטבעו כלל, אלא אדרבה, לפי טבעו הי' קפדן ונוח לכעוס, אשר שורשה היא מדת הגאווה כנודע, וכאשר הגיע לווישניאל לשיבת ב"ק מרן זקני מוהר"ש זצ"ל זימי בחרותו, הי' נקרא צפי כל "קלמן כעסן" מחמת קפדנותו המרובה, ועבד על מדה זו ציגיעה עלומה ובהתאמנות מרובה, עד שהפך את טבעו מן הקנה אל הקנה, ונעשה עניו ושפל ברך במדריגה נפלאה. [ועד היכן הגיעו הדברים, שמעתי פעם מב"ק אממו"ר זצ"ל בדברו אודות גדולי החסידים של ב"ק אביו זצ"ל הי"ד, הרה"ח המפורסם ר' מיכלי קאלווערער ז"ל, והרה"ח ר' קלמלי הנ"ל, ואמר, "ר' מיכלי האט נאך עפעס געוואוסט אז ער איז ר' מיכלי (שדרך עבודתו היטה ציותר התלהבות והתגלות), אבער ר' קלמלי האט אפילו נישט געוואוסט אז ער איז ר' קלמלי", שהחזיק עלמנו לאפס ואין ממש, ולא הי' נחש צעיני עלמנו לכלום].

ועבודה זו מוטלת על כל אחד ואחד מאתנו, להתבונן ולהזהר בזה היטב, לעקור את הטבעיות הרעות

והמדות המגונות שנשרשו בתוכנו, ולשברם ולהפכם מן הקנה אל הקנה, שהרי זאת היא עיקר עבודת האדם בעולם הזה, שהאדם לא נברא רק לשבר את הטבע כנ"ל, וצפרטו בחורים העומדים עדיין בשנות הנעורים, צריכים לעבוד על זה בכל כוחם, כי ימי הצחרות מסוגלים ציותר להפך את הטבע ולעקור מדות הרעות בשורשן, ולנטות עד קנה האחרון כדי להרגיל עלמנו להתנהג ולהשתמש במדותיו כראוי, וכמו שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בצעמל קמץ שהזכרנו למעלה, כי עיקר עבודת האדם בשצירת המדות והטבע הוא בשנות הנעורים דוקא, אשר אז צריך האדם לזרז את עלמו לתקן מדותיו לעשות היפוך טבעו, וכגון מי שיש לו טבע של עקשנות, ישבר את טבעו לעשות דוקא ההיפוך ממה שיעלה במחשבתו, וכן מי שצטבע הוא עלל, יתאמן בכל כוחותיו לעשות הכל בצריות, וכן בכל המדות כיוצא בהן, יעו"ש בצורך.

וצריך כל אחד להתבונן בזה בהתבוננות יתירה, שלא ישטה את עלמו ושיהי' דובר אמת בלבד, כי אין העבודה לעקור את המדות הרעות והמגונות של חצירו, אלא להתבונן

להשתדל בכל הכוחות למלאות את הימים בלימוד התורה ועבודת השי"ת, כדי שיהי' לנו שייכות וקשר לנשמתו הקדושה של ב"ק אממו"ר זצ"ל, וגם לנשמתו הקדושה של ב"ק זקני מוהרב"צ זצ"ל הי"ד, אשר יומא דהילולא דילי' חל להיות ימים אחדים אחר כך, ונוכל להמשיך מן השמים השפעות טובות וקדושות, שהרי זכותם וכוותם גדול מאוד להשפיע עלינו כל מיני צרכות ושועות, כי זאת היטה עיקר שאיפתם ומטרותם כל ימי חייהם, להרצין תורה ולהרחיב גבולי הקדושה במסירת נפש.

וכאמור לעיל, בחורים יש להם רק אופן אחד לעשות הכנה להיומא דהילולא, והוא על ידי שכל אחד יעמיק עלמו ראשו ורצו בתורה הקדושה וציראת שמים ומדות טובות וצכח התפלה, ולא יסח דעת מהקדושה כלל, ועי"ז יוכלו לקבל השפעות טובות מיומי דהילולא.

ומאחר שהעידו רבותינו הקדושים זי"ע שזמנים הללו הם נמוכים וגרועים מאוד, והינה"ר יש לו כח ושלטיטה רח"ל, צריכים לזה סייעתא דשמיא מרובה להתגבר על כחות הסט"א. וצעת רעוא דרעוין, שהוא עת רצון

כנודע, הזמן גרמא להתבונן ולהרבות בתפלה ובקשה לפני הקב"ה, שיעמוד לנו בעזרתינו, שנוכל להתגבר על כחות הסט"א צכח גדול וחזק מאוד. אכל בתפלה לחוד לא סגי, רק אנו מצדינו נעשה כל מה שאפשר, ונשתדל בכל כוחנו להתחזק ולהתאמן בלימוד התורה, וכל אחד יזכיר את חצירו מזמן לזמן שלא יתשלל בעבודתו ח"ו, ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק.

וראיתי בספה"ק תפארת עזויאל [מגדולי התלמידים של הרה"ק הרבי ר' בער ממועריש זצ"ל זי"ע] (סוף איכה) שכתב להמליץ על מה שאמרו חכמו"ל אבירדה חוזרת בסימנים, דקאי על אצידה הגדולה שאבדו בני ישראל בחורבן צית המקדש. והנה מצואר צפתיחתא דאיכה רצתי (סימן כד) דצעת החורבן צאו כל האצות הקדושים לפני הקב"ה לצקש ולחנן לפניו שיצטו רחמיו ויעזור ויושיע לצניו, ולא נכמרו רחמיו ית"ש עד שצאת רחל אמנו ואמרה, רבנו של עולם, אנכי צבר ודס, לא קנאתי בצחותי לאה, והייתי מוותר על הכל, ומסרתי לה את הסימנים שקבלתי מיעקב אצינו, אס כן, אע"פ שחטאו

(במדבר לא, ג) החלצו מאתכם אנשים לצבא, ותחזרוו ככה גדול וחזק מאוד ללחום נגד כח ה"ה"ר אשר יש לו שליטה צימם הללו. והעיקר הוא להתבונן היטב מקודם שלא תהי' התרשלות וירידה ח"ו בלימוד התורה, ובפרט צימם שבעה עשר בתמוז, שהוא יום תענית, צריכים להשתדל ביותר שלא יבואו לידי התרשלות בלימוד התורה, ותיכף צימם שלאחריו יחזרו אל הלימוד כמו מקודם, ובאופן זה יוכלו לתקן ולהפך את הזמנים לטובה.

הננו עומדים כעת שתי שבועות לפני יומא דהילולא קדישא של ב"ק אאמו"ר וצ"ל זי"ע, ולכל הדעות בגמרא (עי' פסחים ו). שואלין ודורשין כבר שתי שבתות מקודם, והנה כולנו תלמידיו וחסידיו, שהרי כל מי שראה נורתו הקדושה אפילו פעם אחת כבר נחשב לתלמידו, אשר על כן צריכים אנו לעשות הכנה דרבה לקראת יומא דהילולא דילי' הממשמש וצא.

והנה עיקר ההכנה היא על ידי התגברות והתחזקות בלימוד התורה ובזיכרון המדות, ליזהר מאוד שלא להסיח דעת מהקדושה כלל במשך שתי שבועות הללו, ולא להתרשל ח"ו, רק

שרודף אחר הקדושה ורוצה להתדבק בקדושת הצורה צ"ה, יכול להשיגה צימם צין המצרים, וכמו שהאריך בזה בספה"ק עבודת ישראל (פ' מסעי צד"ה אלה מסעי, ובמאמרים למסכת אבות פ"ב מי"ד, ועוד) ובעוד ספרי קודש.

הנה כי כן, בעזרתנו צעת הזאת להיות ממארי דחושבנא, לחשוב במחשבה תחלה צדעה צינה והשכל איך לתקן ולהעלות הזמנים הללו, ולהפך אותם לימי ששון ושמחה, כי רק בהתבוננות ותשבון הנפש מראש, אפשר להתגבר על כח הסט"א ולתקן את הימים לטובה.

ובפרט בחורים אשר תורתם אומנתם, וכל היום יושבים צין כותלי ציהמ"ד ולומדים תורה בהתמדה, ואין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה וד' אמות של יראת שמים, צודאי גדול כוחם להתגבר על כח הסט"א, לתקן את הימים הגמוכים ולהעלותם למדרגה גבוהה מאוד. אמנם מאחר שצימם הללו יש התגברות לכח הסט"א רח"ל, צריכים להתחזק ולהתגבר בזה בהתאמת מרובה, ולהשקיע כוחות עצומות בלימוד התורה וזיכרון המדות ציתר שאת וציתר עו, וכלשון הכתוב צפ' מטות

והצגתו לפניך וחטאתי לך כל הימים, וגם כאשר עמדו לפני יוסף, שם נפשו צכפו צמסירת נפש, ונגש לפני יוסף ודבר אליו קשות, כמו שנאמר (שם מד, יח) ויגש אליו יהודה וגו'. הרי שיהודה הי' צצחי' עוצד אלקים, שהיתה עבודתו למעלה מהטבע. וכן הוריש מדה זו לצניו אחריו, וכמו שמצינו בגמרא (סוטה לו). כי צעת שעמדו צני ישראל על שפת הים, קפץ נחשון צן עמינדב וירד לים תחלה, והוא הי' משצט יהודה, וכמו שדרשו שם על הפסוק (הושע יב, א) ויהודה עוד רד עם א-ל, יעו"ש.

ועל כוונה זו אמרו חכמו"ל צמד"ש (צרי"ר פ' נח) עה"פ (צראשית מט, ח) יהודה אתה יודוך אחיך וגו', אמר רבי שמעון בן יוחאי, יהיו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אלא שמעוני אלא, אל לא יהודי אלא. והענין כנ"ל, כי יהודה הי' מוסר את נפשו תמיד להשי"ת, ועצד את הצורה למעלה מן הטבע, לכן זכה שיהיו כל אחיו וכל צית ישראל נקראים על שמו, כי זהו עיקר תפקידו של האדם בעולם הזה כאמור. וצוה יש לפרש הכוונה צפסוק (צראשית מו, כח) ואת יהודה שלח

צמדותיו וטבעיותיו של עצמו, איזו מדה וטבע רעה מפריע אותו מעבודתו, ומה המה חסרונותיו צפרטיות, וצריך לעקור אותם מן השורש לגמרי, ולתקן דרכיו והנהגותיו שיהיו צשלימות הראוי, והצא לטוהר מסייעין אותו.

ובענין זה יש לומר כוונה צמה שאומרים צומירות לליל צבת קודש, מנוחה ושמחה אור ליהודים, יום שבתון יום מוחמדים. ויש לדקדק צלשון הפייטן, למה נקט דוקא תואר יהודים, כי חוץ צמגילת אסתר וצפייטי חג הפורים, כמעט שלא מצינו צתפלותינו וחמירותינו כינוי זה על צני ישראל.

ויש לומר הכוונה צזה צהמשך לדברינו הנ"ל, דהנה מצינו צמקראי קודש וצצברי חכמינו ז"ל, כי יהודה הי' תמיד מוכן למסור את נפשו, צצשעה שהיו השצטים רוצים להרוג את יוסף, התאזר עוז צצצורים ואמר (צראשית לו, כו) מה צצע כי נהרוג את אחינו וגו', ומסר את נפשו להצילו מיד אחיו, וכן כשצוה להם יוסף להציל את צנימין למצרים, השליך נפשו מנגד ואמר לאציו (שם מג, ט) אנכי אערצו מידי צצקשנו אם לא הציאותו אליך

ולעזר ויגון לשמחים ושונתים ציוס הזה.

אמנם אגחנו עם בני ישראל עושים ההיפוך מזה, ואנו שמחים ציוס הקדוש הזה בגיל ובשמחה של מצוה, ומתענגים באכילה ושתיה ושאר תענוגים, כדי להורות שעם בני ישראל הם למעלה מן הטבע, ואין אנו נחונים תחת המול והכוכב כלל, ולכן אף ציוס השבת מורה על היגון והלעזר והתוהו, אנו שמחים בשמחה עלומה ומרצים בתענוגים, ועכ"ז לא יארע לנו צרה ויגון ואנחה ודאגה ציוס מנוחתנו כלל וכלל, עכת"ד עיי"ש בארוכה.

ולפי זה יוצן שפיר מאמרס ז"ל (מגילה יג.) בל הבופר בעבודה ורה נקרא יהודי. והכוונה, מי שכופר בענין הכוכבים ומזלות, ואינו מתנהג כפי מה שנראה במערכת השמים, אלא עוצר את צוראו למעלה מן הטבע והמול דייקא, הוא נקרא יהודי, כי שם יהודי מורה על העבודה למעלה מן הטבע כאמור.

ועפ"ז יומתק מאוד לשון הפייטן הנ"ל, מנוחה ושמחה אור ליהודים, יום שבתון יום מחמדים, כי רק מטעם זה שבני ישראל הם למעלה מהטבע והמול, לכן יכולים לנוח

לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה וגו'. וצ"ע צ"ע המדרש, להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. ונריך ציאר צוה, למה שלח דוקא את יהודה לתקן לו בית תלמוד, ולא שלח אחד משאר בניו. ולפי האמור אחי שפיר, כי רצה יעקב אבינו שבני ישראל ילמדו תורה במצרים במדריגה גבוהה יותר מכפי יכלתם וטבעם, והיו בצחינה זו של עוצר אלקים, שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, על כן שלח דוקא את יהודה, שעיקר עבודתו היתה במסירת נפש לעשות היפוך טבעו ומזגו.

והנה מוצא בספר יערות דבש (עי' שם צ"ב דרוש ב', דרוש ג', דרוש ו', ודרוש י') צ"ע חכמי התכונה, כי ציוס השבת שולט כוכב ומול שבתאי, אשר בטבעו מוליד עלצות ותוהו ויגון ולעזר ומכאוצות, ולכן רוצ הגוים אשר על פני האדמה מתעלצים ומקוננים ציוס השבת, ונוררים הקדמונים שהיו בקיאים בטיב גזירת הכוכבים, יסדו יום השבת ליום לעזר ועינוי לגמרי. וכן הביא צ"ע התיקוני זוהר (תיקון כא, נו:) דלותו הכוכב נקרא שבתאי, ארתיים איי שצ"ת, כלו' שגורם אי

ומעמה דעת לנצון נקל דברי המדרש הנ"ל, דכתיב פינחס בן אלעזר בן אהרן הבהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי וגו', ר"ל ע"י שהרג את זמרי השיב את החימה מעל בני ישראל ונעזר המגפה, אמר הקב"ה דייקא, לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח, כי ענין זה שכל מעשה האדם הוא בעזר וסיוע מלעילא, הוא דבר אשר אינו נראה לעינים, ורק הקב"ה יודע, שהוא בעל המלאכה בכל מצוה שהאדם עושה, לכן העיד הקב"ה בצבדו ובעלמו ואמר,

* * *

ברין הוא שיטול שכרו, כלו' כיון שבמעשה זו לא הי' לו סיוע מלעילא, על כן מגיע לו השכר מצד הדין, ולא מצד החסד כשאר מצוה שהאדם עושה, שהקב"ה עוזר לו ומשלם לו שכר בתורת חסד, דכיון שהיא הלכה אשר אין מורין כן לכחילה, ואינה מצוה אשר דיבר אלקים צהר סיני, לכן צודאי אין הקב"ה מסייעו צמעשיו, ואם כן צדין הוא שיקבל שכרו. ולזה אמר שכר"ו דייקא, כלו' שהקב"ה משלם שכר פעולתו ממש המגיע לו, וזה הוא שכרו הראוי לו באמת.

דברי תורה שזכינו לשמוע מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בסעודת רעוא דרעיון שב"ק פרישת פנחס שנת תשס"ה לפ"ק

להתגבר על כח היצר הרע, להחליף את הזמנים ולשנות את העתים לטובה. אמנם לעומת זה מצוה צספרים הקדושים, כי ימי צין המצרים מסוגלים ביותר להתקרב אל הקב"ה כציכול אפילו יותר מכל ימות השנה, וכמו שאמר הכתוב (איכה א, ג) בל רודפי' השיגוה בין המצרים, כלו' כל מי

שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת (ג, יד) החכם עיניו צראשו. הנה ימים צאים לקראתינו, ימי צין המצרים, אשר המה ימים נמוכים רח"ל, וכנודע מספה"ק, כי שני החדשים הללו נפלו צחלקו של עשו הרשע, וכח הסט"א מתגבר מאוד צזמנים הללו רח"ל, וצריכים להתחזק ולהתאמץ בעבודתינו

מעשה האדם עצמו, וכמ"ש דוד המלך, ע"ה אחת דבר אלקים וגו' וכנ"ל, משא"כ דבר שלא נטויוני עליו בתורה, אין הקב"ה עוזר לו לאדם לעשותו, שהרי לא נזהר אותו על זה כלל. ואם כן גם צמה שהרג פנחס את זמרי, לא הי' לו סיוע מלעילא, שהרי הלכה זו שהצועל ארמית קנאין פוגעין בו, הבא לימלך אין מורין לו כן, כמבואר להדיא בש"ס (סנהדרין פג.). ובאמת יתר על כן איתא התם, שאם נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו, שפנחס נחשב כרודף ע"ש, ועוד אמרו צירושלמי (סנהדרין פ"ט, ה"ו) שפנחס עשה שלא צרנון חכמים וצקשו לנדומו, אילולי שקפנה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגו'.

ועיין עוד מה שהביא ב"ק אאמו"ר זצ"ל בספה"ק ליקוטי ברם שלמה (חלק א') צפרשתנו, שמעשה זו שהרג פנחס את זמרי, היתה צבחי' עזירה לשמה יעו"ש באורך, הרי מבואר עכ"פ שלא היתה מנוה. ואם כן בזה בודאי לא נאמר ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, שהרי רק בדבר אשר דיבר אלקים בהר סיני, הוא עוזר לנו ומסייענו כנ"ל.

כינה את הקב"ה כביכול בעל מלאכתך, והרי אנחנו בעלי המלאכה להקב"ה. אלא כוונת המשנה היא, שבאמת הקב"ה הוא בעל המלאכה במלאכתך שאתה עושה, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא העושה באמת את המנוה, ועכ"ז נאמן הוא לשלם שכר פעולתך, כלו' שישלם לך השכר כאילו היא פעולתך ממש, וכמאה"כ הנ"ל, ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כלו' כאילו היא מעשהו, עכדה"ק.

עוד כתב בספה"ק עבודת ישראל שם להלן (אבות פ"ג, מ"ח), כי אפילו הרצון שיש לו לאדם לעשות המנוה הוא באמת מהקב"ה כביכול, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (דה"א א כט, יד) בי במוך הבל ומידך נתנו לך, יד הוא לשון כח ורשות, ור"ל, שאף הכח והרצון לעשות דבר מנוה, אף זה נותן הקב"ה להאדם, ועכ"ז נחשב אלל הקב"ה כאילו האדם עושה הכל, והוא מחמת גודל חסדו וטובו ית"ש.

אמנם צמה דברים אמורים, במנוה אשר נזהר אותנו הקב"ה בתורה הקדושה, שפיר ראוי לומר שהקב"ה מקדים את האדם בעשיית המנוה, ואח"כ נחשב אללו ית"ש כאילו היא

ולשמות ציוס השבת קודש ולהתענג בו בתענוג אכול ושמו. ולכן מכונים כאן צסם יהודי"ם, שרומז על עצודתו של יהודה שקיים מצות צוראו למעלה מטצבו ומזוגו המורגל, כי דוקא באופן זה אפשר לשוש ולשמות ציוס השבת קודש. וזהו הכוונה, מגוחה ושמחה אור ליהודים יום שבתון יום מהמרים, ר"ל יום שבת קודש היא יום מנוחה ושמחה, אבל רק ליהודי"ם, מפני שהם מתנהגים בעצודתם וצמעשיהם למעלה מן הטבע, ועל כן הוא יום מחמדים במאכלי מעדנים לכבוד שבת קודש.

והנה ענין זה שצני ישראל הם למעלה מן הטבע, מצינו ג"כ צמה שנצטוו צני ישראל על מצות מילה, וכמו שכתוב בספה"ק בני ישישבר (מאמרי חודש ניסן מאמר ד' טיול צפרדס פרק ד') לבאר הענין שניתנה המילה דייקא לאצרהם אצינו ע"ה ולזרעו אחריו, דהנה כתיב צשירת האצינו (דברים לב, ח-ט) צהנחל עליון גויס וגו' יצב גבולות עמים למספר צני ישראל כי חלק ד' עמו וגו', ודרשו ז"ל צמדש (דצ"ר ג, מ) צעת שהנחיל עליון גויס, היינו צעת אשר חלק את העמים תחת כל השמים, תחת יד השצעים שרים, אז

חלק ד' עמו כביכול, שהשאר לחלקו ולגורלו ישראל עם קרובו, שהם אינם מסורים תחת יד שום שר, ואינם נתונים תחת שום מול מצבא השמים וכוכבי השמים וכסיליהם המנהיגים העולם צטבע כפי שהטציע בהם היוצר כל, כי הנהגת הטבע הוא רק צמה שנוגע אל האומות, משא"כ לצני ישראל, אין מול לישראל, שהם תחת יד השי"ת כביכול ממש, והוא משדד מערכות השמים וכוכבי השמים עצור ישראל, שהם למעלה מן הטבע.

וזהו מה שאמר הכתוב אלל אצרהם אצינו ע"ה (צראשית טו, ה) ויוצא אותו החוזה, ודרשו חז"ל (שבת קנו). שאמר לו הקב"ה לא מאצטגנינות שלך, שאין מול לישראל. דבשציל שאצרהם אצינו ע"ה שיצר את טבעיותיו הרעות, ועצד את צוראו צמסירת נפש היפוך טצבו ומזוגו שהי' מורגל בהם מתולדתו, לכן צמדה כנגד מדה זכה הוא וצניו אחריו להיות למעלה מן הטבע, שאינם נתונים תחת המול, והקב"ה משדד מערכת השמים עצורם ועושה להם נסים.

וזהו הענין שניתנה המילה לאצרהם אצינו ולזרעו אחריו, כי הנה המילה הוא גם כן למעלה מן הטבע,

זכה להיות מלאך הצרית דייקא, שהרי מלות מילה גם כן מורה על ענין זה שבני ישראל עושים עבודתם למעלה מהטבע, ולכן אינם נתונים תחת שבעה כוכבי לכת ומערכות המזלות כנ"ל.

ויש לרמוז ענין זה בפסוק בסוף פרשת בלק (במדבר כה, ז) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו, וכתב האלשיך הק' כי רמ"ח בגי' אברה"ם, יעו"ש לדרכו. ולענינו י"ל הכוונה, שלקח פנחס בידו מדתו של אברהם אבינו ע"ה, שהוא עבד את צוראו למעלה מהטבע, אשר שצביל זה זכה למלות מילה כדברי הבני יששבר הגזכרים.

ולפי זה יומתק מאוד מה דאיתא צוהר הקדוש בפרשתנו (רע"מ לו:): כי פינחס"ם בגי' יצח"ק, וכתב שם צוה"ק דזשעה שהי' פנחס מקנא קנאת ד' השתתף נשמתו ציחק למהוי ליי' לעזר, ואמאי אשתתף ציחק, בגין דיצחק מסיר גרמי' למיתה, ע"ש. ולהנ"ל אחי שפיר, דעיקר עבודתו של פנחס היתה ענין מסירת נפש, שעשה היפוך טבעו ומוגו בתולדתו, לכן זכה להשתתף ציחק להיות לו לעזר, שגם הוא מסר נפשו לד'.

הקדימני ואשלם, ואלמלא הקצ"ה עוזרו לא הי' יכול לו, ואם כן מפני מה יקבל האדם שכר על זה, לזה אמר, ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, ר"ל שמרוצ חסדך וטובך, אתה משלם לאדם שכר על המצוה כאילו הי' מעשהו ממש, עכדה"ק.

והנה פירוש זה בפסוק הנזכר, ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, כבר מוצא בספרי קדמונים וכן מוצא בהרבה ספרי תלמידי הבעל שם טוב זי"ע, שאע"פ שהקצ"ה הוא העושה עיקר המצוה, וכמו שנאמר מי הקדימני ואשלם לו, עכ"ז משלם לו לאדם שכר על המצוה כאילו הי' הכל מעשהו של האדם בלא עזר וסיוע מלמעלה כלל.

ועל דרך זה מצואר בספרים הקדושים לגבי מלחמת האדם עם היצר הרע, שבאמת כשהאדם מנצח את יצרו, כל הנצחון הוא מאת הקצ"ה כביכול, והאדם אינו עושה כלום, וכמו שפירש ב"ק זקיני הרה"ק הרבי ר' אליעזר'ל מדויקוב וצל"ח"ה (בפנקס כתבי קודש) דברי הכתוב (דברים כא, י) בי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ד' אלקיך בידך, כלו', כשאתה יוצא למלחמה

נגד היצר הרע ומנצחו, מדע כי ונתנו ד' אלקיך צדיק, כלו' שהקצ"ה הוא המנצחו באמת, ואלמלא הקצ"ה עוזרו לא הי' יכול לו, עכ"ז. ועכ"ז מעלה עליו הקצ"ה נחשב כאילו האדם נצחו בעצמו בלי שום עזר וסיוע מלעילא כלל.

ובספה"ק מאור עינים (פ' ואחמנו) מציא צסס הבעל שם טוב זי"ע שאמר על המשנה (אבות פ"א, מ"ג) אל תהיו בעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי בעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס. ואמר כי "את הרב" פי' "עם הרב", כלו', שכל עבודתך הוא עם הרב ממש, שהקצ"ה כביכול עובד עמך בעבודתך, שהרי האדם בעצמו אינו יכול לעשות כלום, ולכן לא תעשה את עבודתך על מנת לקבל פרס, כיון שהקצ"ה הוא העושה הכל, יעו"ש צאורך.

וענין זה מצואר ג"כ בספה"ק עבודת ישראל עמ"ס אבות, לפרש דברי המשנה (אבות פ"ג, מט"ז) ונאמן הוא בעל מלאכתך לשלם שכר פעולתך. ולכאורה יש ללקדק, דהנה בפשטות המשמעות של בעל מלאכה, הוא מי שעושה המלאכה, וא"כ מדוע

שהרי בטבע נצרא האדם בערלה, וכמצואר בשאלת טורנוסרופוס הרשע לרבי עקיבא (עי' מדרש תנחומא מוריע ה), ולכן לזה הקצ"ה לבני ישראל לכרות בשר ערלתם, כי בני ישראל המה למעלה מן הטבע. ומהאי טעמא מלות מילה הוא ציוס השמיני דייקא, כי ז' ימי השבוע מתנהג על פי סדר ז' כוכבי לכת כנודע, ולזה הקצ"ה לקיים מלות מילה דייקא ציוס השמיני, להורות כי צן ישראל החתום בחותם קדוש הזה, הוא למעלה מן הטבע הנהוגה על פי ז' כוכבי לכת, והוא מושגת מהמלך המרומם לצדו מאז בלי שום אמצעי מהשרים וכוכבי השמים, עכמו"ד הקדושים וכבר קדמו דגבר זה הגאון מהר"ל ז"ל בספרו תפארת ישראל בפרק ראשון, עיי"ש].

ומעתה אחי שפיר למה זכה פנחס דוקא לשכר זה להיות מלאך הצרית, בשכר קנאותי קנאת ד' צבאות, שהרי הצאנו לעיל, שפנחס הי' בטבעו ובחולדתו איש שלום וחסד, שהי' צן אלעזר צן אהרן הכהן, אשר המה היו אנשי חסד ורודפי שלום, ומה שקם מתוך העדה והרג את זמרי, זאת היתה היפוך טבעו לגמרי, ועשה כן מחמת גודל אהבתו לצוראו ית"ש. ולכן

את המעשה הוא גם כן עושה עיקר גדול, שהרי אחר הגמר והסוף הן הן עיקר הדברים, כמו שאמרו חז"ל (בר"ר פה, ג) אין המנוה נקראת אלא על שם מי שגומרה, וכן אמרו (ברכות יב.) הכל הולך אחר החתום, אבל האמנעי הוא רק מסייע, וקיי"ל מסייע אין זו ממש, וכן נוהגין בשכר שדכנות וסרסרות, שהאמנעי אין זו ממש, ואינו מקבל על זה שכר כלל, כי מסייע בעלמא הוא.

והנה כל התורה כולה הוא מה שהשי"ת דיבר אלינו בחורב מה נעשה ומה לא נעשה, ובכל דבר שהאדם עושה, הקב"ה ית"ש הוא המתחיל, כמו שכתוב (איוב מא, ג) מי הקדימני ואשלם, שאין לנו כח להתחיל הדבר

שכן זומא הפליג לדבר בענין הכוזב את יצרו כי הוא גבור והוא טוב מלוכד עיר, ראה בן עזאי, שאפשר שיאמר האדם, מי אני שאוכל לכבוש וללכוד עיר ומגדל וראשו בשמים, וימייאש האדם מלהלחם עמו, לכן אמר שהוא דבר קל עד מאד לכבושו, וזה צמה שמהי זהיר צהתחלות, כי ההתחלה הוא יותר מחצי הבל, ולכן צהתחלות תהי' רק למנוה קלה, וגם צורה מן העצירה, ואח"כ הכל נעשה ונגמר מאיליו, לפי שמנוה גוררת מנוה וכו', עכ"ל [וע"ע צספר עקידת יצחק שער ה', וספה"ק עמוד העבודה (דפו"ח) ליקוטי אמרים אות י"ז].

זולתו יתצרך. והמסיים וגומר את המעשה הוא גם כן הקב"ה ית"ש, כמו שאמרו ז"ל (סוכה נג.) עה"פ (מהלים לו, נג) נופה רשע לנדיק וגו', יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומצקס להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו, ע"ש. ונמנא כי האדם אינו רק האמנעי, ואם כן אין לו רק חלק דק וקלוש צהמנוה, כיון שהוא רק כמסייע אשר אין זו ממש. ועל כוונה זו אמרו ז"ל (שבת פט.) שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה, הי' לך לעזרני, כי האדם הוא רק צבחי מסייע. ולפי זה אין מגיע לו לאדם שום שכר מצד מעשיו, רק הקב"ה מרוב חסדו וטובו משלם לו להאדם שכרו משלם כאילו הי' הוא העושה הכל מעצמו.

והן הן דברי הפסוק שלפנינו, אחת דבר אלקים, ר"ל כל מה שדיבר אלקים אלינו צתורה הקדושה, צחמת רק על חלק אחת דיבר, דהיינו חלק האמנעי של כל מנוה, אבל שמים, ר"ל שמי החלקים האחרים, הראש והסוף, זו שמענו כי עוז לאלקים, כלו' זה אנו מציינים [ע"ד הפסוק (צראשית מצ, כג) כי שומ"ע יוסף, שהוא לשון הצנה], כי הכח והעוז והיכולת לעשות אלו שני החלקים הוא רק לאלקים, ולא לאדם, שהרי מי

והשתא יתצאר היטב הפסוקים צריש פרשתן, פינחס בן אלעזר בן אהרן הבהן, ייחסו הכתוב אחר אהרן, לומר שהי' מגוע הכהנים שהם אנשי חסד ורודפי שלום, השיב את חמתי מעל בני ישראל, שהפך את טבעו שהוא רגיל צה, וקינא קנאת ד'. וכיון שעצד את צוראו למעלה מטבעו ומזוג, לזה אמר הקב"ה, לבן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, ר"ל שיטול שכרו להיות מלאך הצרית, שמנוה מילה הוא ג"כ למעלה מן הטבע, וזה שאמר צריתי שלום, דקאי על מנוה צרית מילה, כנודע מספה"ק כי מנוה מילה אינה רק כריתת הערלה לצד, רק אם שומרים אות צרית קודש צקדושה וצטהרה ואין פוגמים צהאי רשימא קדישא, אז מקיימים מנוה מילה כדעני. וזהו

* * *

[לפני הזמירות] צומר כל מקדש. בל מקדש שביעי בראוי לו, בל שומר שבת קודש בדת מחללו, שברו הרבה מאוד על פי פעלו. כצר הזכרנו [ליל שצ"ק פ' צהעלותן דהאי שחא] מה שסיפר ב"ק אאמו"ר

צרית"י שלו"ם, כי השומר אות צרית קודש נקרא צשם שלו"ם כמצואר צספרים. ויהי רצון מלפני צדינו צצשמים, שיהי' לאל ידינו לעשות רצונו ולעצדו ית"ש צחמת וצצצצ שלם, עדי נוכה צצוא יצוא אליהו הנציח המצשר טוב, ויצשר לנו צמהרה צשורות טובות, וכמו שכתב התרגום יונתן צפסוק הנ"ל, לכן אמור הנני נותן לו את צריתי שלום, ויהי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא, והענין מצואר צספרים הקדושים, כי הגלות צא ע"י אותו הפגם ועון שחטאו צני ישראל אז, ועל ידי התיקון על חטא זה, נוכה לגאולה, ושפיר יוצן שפנחס אשר תיקן את הפגם, הוא יהי' המצשר טוב, צצחאת משיח נדקנו צמהרה צימינו אמן.

וצוק"ל, כי צתקופה הראשונה כשהגיע למדינת אמעריקא, נודמן לו פעם לעשות את השצת קודש צעיר דעטרויט, וצעת עריכת השולחן צליל שצת קודש, שאלו הרצ של הצית המדרש דשם, צמה שאומרים, שכרו

דברי תורה שזכינו לשמוע מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסעודת יום שב"ק פרשת פנחס שנת תשס"ה לפ"ק

הרצה מאוד על פי פעלו, שהוא לכאורה סמירה מיני' וצי', דאס השכר הוא על פי פעלו, איך יותאס לומר על זה שכרו הרצה מאוד. ואמר ב"ק אאמו"ר זצ"ל שהי' לו סייעתא דשמיא והשיב לו תירוץ על אחר.

ועלה צרעיוני להעמיס כוונה בזמר זה, בהקדס מה שאמרו חז"ל (עצו"ג ג.) מי שטרט צערב שבת יאכל בשבת, והאריכו בזה צספרי רבותינו הקדושים תלמידי הבעל שם טוב זי"ע, כי דוקא מי שמכין עצמו כראוי וכנכון בהכנה דרצה לקראת יום השבת קודש, הוא יכול להרגיש נועם מתיקות יום השבת קודש, ובלי הכנה מראש אי אפשר להרגיש קדושה כדבעי.

אמנם צאמת מצואר צספרי יראה וחסידות, כי אפילו כשהאדם אינו עושה רק הכנה מועטה, עכ"ז יכול לקבל קדושת נועם שבת בהשגות גדולות ומדריגות גבוהות, כי בכל פעולה קטנה שהאדם עושה, תיכף הקצ"ה משפיע עליו הרצה קדושה, שהרי צסמיס ממעל יושצים ומנפסיס על כל פעולה קטנה של פרישות והתקדשות צעניני סור מרע, ובשכר זה משפיעים על האדם ממעל השגות רמות והשפעות טובות של קדושה אלף

פעמים ככה, ויותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק. וכן דרשו חכמינו ז"ל בגמרא (יומא לט.) עה"פ (ויקרא יא, מד) והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא.

והנה מצינו צספריס הקדושים (עי' לדוגמא, ספה"ק עבודת ישראל אבות, צמשנה כל ישראל וכו', ספה"ק ליקוטי אמרים תניא אגרת המשונה סו"פ י"ב, וראה עוד נתיבות עולם להמהר"ל נתיב הדקה סו"פ צ'), שמעתיקיס מאלמרס ז"ל הנ"ל צאופן זה, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרצה מלמעלה, הרי ששני ענייניס הללו משולצים ולמודיס יחד. ולפי זה גם המשך הגמרא שס, אדם מקדש עצמו בעולם הזה מקדשין אותו בעולם הבא, ג"כ משולב עם שני המאמרים אחרים, וכוונת הגמרא היא, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה בעולם הזה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה בעולם הבא.

ויש לומר דקאי על ההכנה ליום שבת קודש, דהנה יום השבת הוא מעין עולם הבא, ואס כן ימות החול

צמדרש רצה (צמד"ר כא, א) עה"פ (צמדצר כה, יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו', אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו. כבר נתחצטו בזה קמאי דקמאי להצין דצרי המדרש הללו, ראשית להצין אומרו צדין הוא שיטול שכרו, וכי ס"ד שאין מגיע לו שכר טוב על מעשהו, הלא אין הקצ"ה מקפח שכר כל צרי'. וגם יל"ד צתיצת צדי"ן, מהו כוונתו בזה. חו יש לדקדק צאומרו שכר"ו, דהול"ל צדין הוא שיטול שכר. עוד צריך ציאור מה שהתחיל המדרש, אמר הקצ"ה, מה צא להשמיענו בזה.

והנראה צציאור דצרי המדרש, בהקדס דצרי ספה"ק ישמח משה (פ') חיי שרה, עה"פ צשיצה טובה זקן וגו' צד"ה עוד ציאור) שכתב לפרש שני כתובים הצאים כאחד צספר תהליס (סב, יג) אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי בי עוזו לאלקים, ולך ד' חסד בי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ולכאורה מאמר זה כולה מוקשה היא מתחילתה ועד סופה, ראשית, מה היא האחת אשר דבר ד', ומה היא השמים אשר

שמענו. גם צריכיס להצין מהו ההמשך של תיבות כי עוז לאלקים למה שכתוב קודם לזה. חו יש לדקדק, מהו השייכות של פסוק דלהלן, ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, לפסוק זה. וגם מה שנתקשו מצבר ולוחו צה קמאי, דמה הוא החסד שעושה הקצ"ה, כיון שמשלם לאדם הגמול כפי מעשהו.

וכתב הישמח משה לתרץ דקדוקיס הללו, דהנה בכל מעשה שהאדם עושה יש צה שלשה חלקים, ראש תוך וסוף, והנה המתחיל צמעשה הוא עושה עיקר גדול, וכבר אמרו ההתחלה הוא יותר מן הכל, והמסיים

^א הנה מה שכתב הישמח משה, וכבר אמרו ההתחלה הוא יותר מן הכל, כנראה ט"ס הוא, וחסורי מחסרה, וכן צריך לומר, ההתחלה הוא יותר מ"חצי" הכל, וכ"כ צספר מדרש שמואל עמ"ס אבות, צצרי המשנה (פ"ד, מ"ב) צן עזאי אומר הוי רן למנוה קלה כצחמורה וצורת מן העצרה שמנוה גורת מנוה ועצרה גורת עצרה וכו'. וצמשנה שלפני זה אמרו, צן זומא אומר וכו' חזוהו גצור הכובש את יצרו וכו'. וציאר ההמשך של שמי מאמריס הללו, וז"ל, לפי

הכתוב (במדבר לא, ג) החלצו מאתכם אנשיים לצבא, הרי דע"י שמתגברים על האויב הפנימי ומגרשים מחשבה רעה מן הלב, נחשבים לאנשים. ומאחר שייחשבו לאנשים, ראויים הם להימנות, ולכן נצטוו אח"כ בפרשתן לבוא לכלל מנין. ואחר כך כתיב פרשת הנחלות וביאת ארץ ישראל, כי ע"י שיקדשו ויטהרו את עצמם, יזכו לבחינת ארץ ישראל הקדושה.

*

הנה ידוע כי העצה המובחרת שישלק האדם ממחשבתו כל המחשבות והרהורים לא טובים, הוא על ידי שיעמיק את עצמו בתורה הקדושה בכל כוחו וכוונתו, ויעסוק בתורה בהתמדה ושקידה נפלאה, וכמו שכתב הנועם מגדים בפתיחת הספר, וז"ל "בתו"ד שם, והנה עיקר רפואה להסיר מלבו כל המחשבות והרהורים רעים אינו כי אם בעסק תורתנו הקדושה ולהבנים כל המחשבות בה, ודבר זה מתורתו של משה למדנו אותו, הוא רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל סוף הלכות איסורי ביאה וכו', וז"ל בהלכה י"ח, אין לך דבר בכל התורה שקשה לפרוש ממנה כמו עריות וביאות אסורות כו', לכך ראוי לאדם להרגיל עצמו בקדושה יתירה כו', ואחר כל הסגולות האלו כתב סגולה יתירה מכל זאת, באמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו

* * *

בחכמה, שאין מחשבות עריות אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה מה הוא אומר (משלי ה, יט) אילת אהבים כו' ע"ש, עד כאן דבריו הקדושים. הרי בעליל כדברינו שהמעולה שברפואות להבריח הרהורים רעים מלבו הוא עסק התורה, עכ"ל"ק.

הנה כי כן עלינו לקבל על עצמינו להתעמק בתורה הקדושה בכל כוחינו, כדי לקיים הציווי של צרור את המדינים שנאמרה בלשון הוה, כי דבר זה נוהג תמיד בכל הדורות, כי רק על ידי עסק התורה בהתמדה אפשר להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ומן הדומה לדומה וכאמור.

ובפרט לימוד התורה ביום השבת קודש, בודאי מועיל להרחיק הרהורים רעים ממחשבת האדם, שהרי נודע מספרים, כי השבת קודש היא שמירה מעולה שלא יהרהר האדם מחשבת פסול מעבירות חלילה.

ויש להעמיס ענין זה בדברי רש"י בפרשתנו עה"פ הנ"ל, צרור את המדינים וגו', צרור כמו זכור שמור, ולכאורה למה נקט רש"י דוקא תיבות הללו. אך להנ"ל אתי שפיר, שרצה להורות כי על ידי שמירת שבת קודש כהלכתה יוכל לקיים מצות צרור את המדינים, לסלק ממחשבתו כל חשק ורצון ותאוה לעבירה ח"ו, ולהתקרב אל הקדושה ולהתדבק בה בדביקות גמור.

הם צנחי' עולם הזה. וזה שאמרו, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה בעולם הזה, תיבת מקד"ש הוא מלשון הכנה והזמנה, כמו שמצינו הרבה במקראות, והכוונה שעושה אפילו רק הכנה מועטת לקראת יום השבת קודש צימות החול, שהם צנחינת עולם הזה, אז מקדשין אותו הרבה מלמעלה בעולם הבא, כלו' שציוס השבת קודש שהוא צנחינת מעין עולם הבא, נשפע עליו מלעילא שפע רב של קדושה וטהרה ומדריגות גבוהות ורמות.

וזה יש להעמיס בלשון הפייטן, כל מקדש שביעי' בראוי לו, מקד"ש הוא מלשון הכנה כנ"ל, שמכין עצמו ליום השביעי כראוי וכנכון, כל שומ"ד שבת קודש בדת מחללו, מלשון הכ' (צראשית לו, יא) ואציו שמר את הדבר, כלו' שממתיין ומנפה בכליון עינים במשך כל השבוע על יום השבת קודש,

* * *

ח"ש כדת מחללו, דהנה דרשו רז"ל (שבת קיח:) עה"פ (ישעי' נו, ז) אשרי אנוש יעשה זאת וגו' שומר שבת מחללו, אל תקרי מחללו אלא מחול לו, יעו"ש. ולענינו י"ל הכוונה, מ-חול לו, כלו' שעושה הכנה מימות החול על יום השבת קודש. ואם האדם מתנהג כן, אז אף אם לא עשה רק הכנה מועטת צמדריגה קטנה ונמוכה, עכ"ז זוכה לקבל אור קדושת השבת צמדריגה גבוהה ונפלאה מאוד, ויכול להרגיש בנשמתו את גדול קדושת השבת ולהשיג את נועם זיוה ותפארתה צימר שאת ויתר עוז. וזה שאמר, שברו הרבה מאוד על פי פעלו, כלומר על ידי כל פעולה שעושה האדם להכין את עצמו לקראת יום השבת, אף פעולה קטנה, שכרו הרבה מאוד, וזוכה להשפעה גדולה של קדושה וטהרה מלעילא.

שיעור בספה"ק דברי חיים ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שבת קודש פרשת פנחס שנת תשס"ה לפ"ק

ספה"ק דברי חיים

ח"א עמ' רי: לפרשת פנחס

נראה לענ"ד לקשר הפסוקים יחד, פנחס בן אלעזר וגו' (כה, יא) ואחר כך (שס, יז) צרור את המדינים, ופירש"י ז"ל עליכם לאייב אותם. וקשה מה הוא זאת לשנוא אותם, הלל לכל הרשעים צריך לשנוא, כמאמר הכתוב (תהלים קלט, כא) הלל משנאיך ד' אשנא. וגם קשה מה זה שנכלו להם, הלל עשו גם כן מעשה צפועל להחטיאם. וגם לאחר כך וזה הקצ"ה למנות ישראל (במדבר כו, ז) ונותן לנו סמוך לזה מלות נחלות וקרבות (שס, טג) [א] ואחר כך שוב צפרשת מטות (לא, ז) כתיב מלות מלחמת מדין.

ולבן נ"ל דהנה הרשעים המדינים הטילו וזהמא ומחשבות רעות צחוק עדת ישראל, והנה יש צני אדם שהגם שעושים תשובה על העצירה הוא מחמת יראה ומחמת גדולת הצורה צ"ה וצ"ש, אבל על כל פנים לא שונא צעטס להרע, אולם צאמת [ב] עיקר הוא למאוס צרע ולהיות שנוא צעיניו, והנה כל זמן שהרשעים צעולס ומטומאים את האויר צהצליהם מהרהורים ומחשבות לא טובות, [ג] צריך להגביר מאד לדחות מעליו הרע ולהשניאו.

וזה הוא מאמר הכתוב פנחס בן אלעזר השיב את חמתי וגו', וד' צחוק עדמו, ולא כליתי את צני ישראל וגו', אך עליכם לא זאת די לכם צמה שעשיתם תשובה, ורק לשנוא את הרע ולאייב אותם, והחיוז זה עליכם כדי לדחות מחשבת החילונים שנכלו לכם והטילו וזהמא צכס. ולכן אם תעשו כן ותשנאו הרע צתכלית, תחשצו לאנשים, [ד] כי מותר האדם מן הצהמה אין אם האדם אחו צחצלי הגשמיות, ועיקר צחינת אדם שיהא שלם גם צנצעו להגביר כח השכלי אפילו על החומר שלו, [ה] ולא לצד לשמור שלא לעבור על המצוה, כי אז אינו אדם שלם, כי השכלי מכריחו להחומר, אבל החומר מתאוה לכוחות תאוות צצהמה, ועיקר הוא לשצור כוחות התאוה ולשנוא את הרע צעטס, ואז גם החומר תחת השכל, ולאחידים יתלכדו, וזאת היא גדר אדם שלם ונמנה צמנין אנשים. ולזה כאשר יקיימו לנרור המדינים לאייב אותם צאמת, אי צריכים להמנות וליננס בגדר מספר צני אדם, [ו] [ז] ואחר כך יוכלו לצא לצחינת ארץ ישראל, שגם הארציות מקודשת כמבואר צמשנה (כלס פ"א, מ"ו) עשר קדושות, ולאחר כך יקריצו קרצן.

*

שהוא עתיד לעמוד בדין לפני מ"ה הקב"ה, היא עומדת במדריגה גבוהה יותר מן הבהמה, משא"כ מי שאינו מוכן תמיד ליתן דין וחשבון, הוא במדריגה אחת עם הבהמה, ומותר האדם מן הבהמה אין, עכ"ד.

[ה] ולא לצד לשמור שלא לעבור על המצוה וכו', ועיקר הוא לשצור כמות התאוה ולשנוא את הרע צעטס וכו'.

הנה בדברי האור החיים הקדוש הנזכרים, מציין למה שכתב בספרו הנ"ל בפרשת בראשית, עה"פ (בראשית ד, ז) ואלו תשוקתו ואתה תמשל בו, שכתב לבאר הפסוק ע"ד הנזכר, שכדי שיוכל האדם להפריד מעליו החטא לגמרי, צריך להרחיק מכל תשוקה ומחשבה שיש לו לדבר ההוא, כי כל עוד שהאדם חושק בבחינת הרע, הוא נכנע תחת הרע ואינו יכול למשול בו. ורק כאשר האדם מואס בדבר ההוא צתכלית המיאוס, אז אפשר להשפילו ולמשול בו. וזהו הכוונה בפסוק הנ"ל, שדיבר הקב"ה בלשון תמיהא, ואלו תשוקתו, שיש לך עדיין תשוקה וחשק לדבר העבירה, ואתה תמשל בו, איך תחפוץ למשול עליו כל זמן שעדיין תשוקתך אליו, עכתו"ד יעו"ש.

[ו] ואחר כך יוכלו לצא לצחינת ארץ ישראל, שגם הארציות מקודשת כמבואר צמשנה עשר קדושות וכו'.

בספה"ק בת עין בפרשתנו (כד"ה עוד נראה ליישב) כתב בתוה"ד בזה"ל, והאומות העולם הם בבחינת טבעיות וכו', אבל אנחנו עמו בית ישראל צריכים להתרחק מהם צתכלית הריחוק וכו', כי התחברות עמהם גורם ח"ו ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, ולבן צריכים להתרחק מהם צתכלית הריחוק, אך לראות לגשת אל הקודש, להשתוקק לרצונו ית' ולדבק בעשר קדושות הרמוזים צמשנה, קדושת ארץ ישראל, קדושת הר הבית וההיכל וכו'.

וזה כוונת הכתוב (במדבר כה, ז) וירא פינחס בן אלעזר וגו' ויקח רמח בידו, היינו שיצא מחוץ לדרך הטבע ודבק את עצמו בעשר קדושות הנ"ל. ולזה פינחס"ס מלא ביו"ד, לרמוז על עשר קדושות הנ"ל. ולזה כיוונו רז"ל (ב"מ קיד:) פינחס זה אליהו, כי פינחס"ס אליהו גימטריא עשר פעמים שם העצם ית"ש [י' פעמים הוי"ה], עכדה"ק לענינו.

[ז] ואחר כך יוכלו לצא לצחינת ארץ ישראל וכו'.

בוה מיישב הדברי חיים סדר הכתובים בפרשתן, שמקודם בא הכתוב להזהיר שיצורו וישנאו את המדינים, שהם גרמו מכשול לבני במחשבות רעות, ואם יעשו כן יהיו כנויים קרואים אנשי"ם, כלשון הד"ח לעיל, שאם תעשו כן "תחשבו לאנשים", וכך מצינו במלחמת מדין בפ' מטות, שאמר

צדיק, ואומרים לו אל תהי רשע, כלו' אתה תעשה מה שביכלתך להתגבר על המחשבות וההרהורים הרעים, אף כשאינם מאוסים בעיניך ממש, ואז יעזור לך הקב"ה להגיע למדריגת צדיק, שיהי' הרע שנאווי ומאוס בעיניך ממש, עכתו"ד יעו"ש בארוכה.

[ג] נריך להגזיר מאד לדחות מעליו הרע ולהשניאו.

וכמו שכתוב באור החיים הקדוש שם, על מה שאמר הכתוב צרור את המדינים בלשון הווה, כלומר שיגבירו בהם שנאה עד גדר שיהי' נקבע בהם טבע הצרירות, עיי"ש. וע"ע בספר גור ארי' להנאון מהר"ל זצ"ל לפרש מה שכתב צרו"ר לשון הווה, שמורה על התמדת הפעולה, להיות תמיד צוררים את המדינים, לאייב אותם ולמאס בהם, שיהיו שנואים בעיניהם תמיד.

[ד] כי מותר האדם מן הצהמה אין אם האדם אחוז בחצלי הגשמיות.

בספר שני המאורות (אור שני, להרה"ק מוה"ר שמואל מקאמינקא זצ"ל) מפרש נוסח התפלה, ומותר האדם מן הצהמה אין כי הכל הבל, לבד הנשמה הפהורה שהיא עתידה ליתן דין וחשבון לפני כסא כבודך. שהנשמה אשר מוכנת ומזומנת תמיד להתייצב לפני הבית דין של מעלה וליתן דין וחשבון על כל מעשי' [כלו' האישי אשר הוא זוכר תמיד

פיהם לדבר דברים בטלים, משם באו המחשבות זרות כנ"ל, עכדה"ק.

[ב] עיקר הוא למאוס צרע ולהיות שנוא בעיניו.

הרה"ק המגיד מליאונא זצ"ל בספרו הק' ליקוטי אמרים (פרק יד) מאריך בענין זה, איך יוכל האדם להגיע למדריגה זו למאוס ברע להיות שנאווי בעיניו ממש, ותוכן דבריו הקדושים, כי האדם צריך להיות סר מרע לגמרי, להתגבר על תאותיו ולהסיח דעת מכל מחשבה שאינה כהוגן, ואע"פ שאינו מואס בהם לגמרי, עכ"ז צריך לפנות מחשבתו מזה ולחשוב בדברים אחרים. ואם האדם יעשה כל מה שביכלתו להתגבר על יצרו שלא לחשוב ולהרהר משום תאוה ועבירה ח"ו, וישית עצות בנפשו להיות מואס ברע ככל האפשר, אף שאין זה בידו לשנוא את הרע באמת, עכ"ז הוא יעשה את שלו וד' יעשה הטוב בעיניו ויסייע לו להיות שונא את הרע בתכלית השנאה.

ובזה מבאר דברי הגמרא (נדה ל:) שמשביעים את האדם טרם שבא לאויר העולם, תהי צדיק ואל תהי רשע, ויל"ד בכפל הלשון, שהרי בודאי אם יהי צדיק לא יהי רשע. אלא כיון שלא כל אדם זוכה לזה להיות צדיק באמת לשנוא את הרע בתכלית השנאה ושיהי' מאוס בעיניו לגמרי, לכן נותנים לו עצה נכונה האין לקיים את השבועה להיות

[א] ולאחר כך שוב צפרסת מטות (ל, 3) כתיב מנזות מלחמת מדין. ולכן נ"ל דהנה הרשעים המדינים הטילו זוהמא ומחשבות רעות צמוך עדת ישראל וכו'.

הנה בפשטות כוונת הדברי חיים כאן הוא, להקשות קושיית האור החיים הקדוש בפרשתנו בפסוק (במדבר כה, יז) צרור את המדינים והכיתם אותם וגו', דלכאורה צריך ביאור, למה צוה השי"ת מצוה זו לצרור את המדינים שלא בזמנה, שהרי מצינו שאחר כך בפרשת מטות הוצרך הקב"ה לצוות לבני ישראל, נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים, הא למדת כי מאמר זה לא הי' בזמן הנקמה.

ועל זה כתב הדברי חיים לתרץ, דהנה כאשר האדם עובר על אחת ממצות השי"ת ח"ו, אף על פי שעושה תשובה שלימה על חטאתו אשר חטא, לא די בזה לבד, אלא צריך להרחיק מהרע לגמרי, שלא יהי' לו שום שייכות להרע, וצריך למאס בהרע ולשנוא אותו בתכלית השנאה.

ועל כן מאחר שבני ישראל נכשלו רח"ל בחטאים ועונות ע"י המדינים, צוה הקב"ה לבנ"י להתרחק מכל שייכות עמהם אף כל דהו, ומשל למה הדבר דומה, אדם אחד שמת מחמת איזה מחלה רח"ל, אז כל בני המשפחה מתרחקים בהתרחקות גמור מכל דבר אשר יש לו קצת שייכות למחלה זו, ואפילו שייכות קטנה מאוד, כי

מתייראים שלא יארע כן עוד פעם גם אצלם, כי מכירים ומרגישים הם בחומר הענין, וממילא נעשה ענין זה שנאווי בעיניהם מאוד. כמו כן אחר שנכשלו בני ישראל ע"י המדינים בעבירות חמורות מאוד רח"ל, צוה אותם הקב"ה לשנוא ולאייב את המדינים בתכלית השנאה, כדי לדחות מהם הרע לגמרי שלא יבוא לידי כך עוד פעם ח"ו, וכמאמרם ז"ל (חולין מד:) הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

ועד"ז מתאמרא משמי' דצדיקיא, כי מהאי טעמא אירע הדבר לבני ישראל, שתיכף אחר שבירך אותם בלעם הרשע החל העם לזנות את בנות מואב כמבואר בקרא (במדבר כה, א), ונכשלו על ידם, דכיון שהי' לבני ישראל איזה שייכות עם הרשע בלעם, אפי' באופן הפכיי וטוב, שהרי הי' מברך את ישראל, עכ"ז הי' זה דבר הגורם לחטוא רח"ל, כי צריכים להתרחק מן הרע והטומאה לגמרי בלי שום שייכות כלל, אפילו כשהוא לטובה.

וקרוב לדברי ב"ק אא"ז מצאנו וי"ע הללו, מבואר בספר אור החיים הקדוש שם, כי מהאי טעמא צוה השי"ת את בני ישראל עכשיו לצרור את המדינים ולשנוא ולאייב אותם, כי רק אם יתרחקו לגמרי מכל שייכות לחטא זה יהי' להם כפרה בשלימות, כי כל אשר יטעום טעם חטא, אע"פ שלא טעמו

אלא בבחינת החושב בלבד, עכ"ז קשה הוא מאוד להפרידו ולסלקו ממשבתו, וכל זמן שלא נפרד מהחוטא תאות הדבר לגמרי, הוא מושלל מהכפרה.

ומציין האוה"ח הק' לדבריו בפרשת אחרי עה"פ (ויקרא יח, ג) כמעשה ארץ מצרים וגו', שמאריך שם בענין זה, כי מצוה זו של פרישת העריות, הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתן ואונסתו עליהם לעשותם, וקשה מאוד להיזהר בזה, זולת כשיתאמץ האדם בכל כוחו ואונו להתרחק מדברים הללו בשני ענינים, הן שיתרחק מלהסתכל בעיניו על כל דבר שיש לו שייכות לזה, וגם יתרחק המחשבה מדבר ההוא לגמרי, ואם שתי אלה לא יעשה, אי אפשר לו לשלוט ברוחו לפרוש מן העבירה לגמרי, כי באם עיניו יביטו בדבר, או יחשוב ממנו, לא יהי' באפשרות להתגבר על יצרו ולשלוט עליו.

ולאו דוקא אם חושב מתאות הדבר ההוא, אלא אפילו אם מאריך במחשבתו לחשוב מצד השולל, כגון שמגנה וממאס ענין התאוה והעבירה, זהו גם כן מסוכן מאוד לנפשו, כי אריכות הרגשת החושב אפילו לבחינת השולל, תפעיל הגברת החפץ ותהפך הרצון אלי' ח"ו. ולזה נתחכם שלמה המלך ע"ה החכם מכל האדם ואמר (משלי א, י) בני אם יפתוך חטאים, היינו שיתגבר עליך היצה"ר ויפתה את לבך בחטאים

ועונות ח"ו, אל תאבה, כלומר, לא תכנס עם פתוייך במועץ ונמען, ואפילו למובה, אלא תתרחק ממנה בהתרחקות גמור, כי רק באופן זה אפשר להתגבר עליו ולנצחו, יעו"ש באריכות דבריו הקדושים.

וזהו הענין שראינו אצל אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, אשר בדרך כלל היו מאריכים בנועם צחות לשונם הטהור, עכ"ז היו ממעטים לדבר מעניני התאוות ועבירות חמורות ככל האפשר, ויבחרו לשון ערומים ודעת שפתם הנקייה ברור מללו, כי עצם הדיבור מענין זה, יכול לגרום ח"ו חשק ותאוה והרהורים רעים, אף על פי שמדברים בגנות הדבר, כדברי האוה"ח הק' הנ"ל.

ובזה מבאר האוה"ח הקדוש הפסוקים בפרשתנו, כי אחר שחטאו ישראל בכנות מואב, וטעמו טעם החטא רח"ל, מהם במעשה ומהם במחשבה, רצה הקב"ה לרפאותם מחטאתם לגמרי כדי לסלק מעליהם המגיפה, על כן צוה אותם לצרור את המדינים ולאיב אותם בתכלית השנאה, ולהתרחק מכל דבר אשר להם, וגם מן הטוב הבא מהם, על אשר גרמו להם עשות רע, ועי"ז יתרחק תאות העבירה מהם לגמרי, ויתכפר להם חטאם ולא יהי' בהם נגף, עכתו"ד.

ומה מאוד מותאמים לזה דברי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע

בספה"ק נועם אלימלך בפרשתנו בפסוק הנ"ל, צרור את המדינים והכיתם אותם, כי צוררים הם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור וגו'. ולכאורה יל"ד על אומרו כי צוררים הם, בלשון הוזה, גם אמרו בנכליהם אשר נכלו צריך הבנה, וכי במחשבה בלבד הרעו להם לישראל, הלא גם פעלו המעשה רח"ל [וכמו שהקשה הדיברי חיים כאן].

וכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בכיבור הדברים, וזלה"ק, ונראה לפרש, כי עיקר כוונת הבורא ב"ה בנקמתו במדין, הי' מחמת גודל המחשבות והרהורים רעים שנתהוו לישראל על ידם בדברם בסיפור המעשה דפעור או מעשה דכזבי, ועל ידי הדיבור שדברו במ נפלו לישראל הרהורי תאויות, והכלל בזה שבכל עבירה נברא קליפה ר"ל, וכל זמן שהקליפה בעולם אזי נופלים מחשבות רעות לאדם מאותה העבירה, וצריך האדם השב לבער הקליפה היא מן הארץ. וגם בנידון דידן, כל זמן שהיו אותם הרשעים המדינים בעולם, או היו עדיין הרהורי עבירה דפעור שולטים בישראל לכלבלל להם המחשבה, ולכך נצטו משה רבינו ע"ה לנקום בהם נקמת ד'.

וזהו כי צוררים לכם, בהוזה, פי' עדיין הם צוררים לכם, ומפרש הכתוב במה, בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור, פי' באותן המחשבות הרעות המתהווים לכם בדברכם במעשה דפעור

ועל דבר כזבי כו', ולכך תבערו אותם מן הארץ ותהיו טהורים וקדושים ובערת הרע מקרבך, אכי"ר, עכלה"ק.

וכעין זה איתא בספה"ק דודאים בשדה (בפרשתנו) בכיבור דברי הפסוקים הנ"ל, צרור את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור וגו'. ומקדים דבריו הקדושים של הרה"ק הרבי ר' בער המגיד ממעזריטש זי"ע בספרו ליקוטי אמרים, כי שורש המחשבות זרות המבלבלים את האדם בשעת התפלה, באים מהדיבורים שהאדם מדבר דיבורים לא טובים, כי כל דיבור ודיבור הם אותיות הקדושים, וכשמדבר דברים בטלים גורם שהאותיות יפלו בתוך הקליפות, ולכן בשעה שעומד בתפלה, באים אותיות הללו להאדם במחשבתו שיתקנס ויוציאם מהקליפה, והם המחשבות זרות שיש לו לאדם בעת התפלה, עכ"ד הר"ד בער זי"ע.

וזהו הכוונה בפסוק הנ"ל, צרור את המדינים, היינו הקליפות והדינים, והכיתם אותם, כי צוררים הם בנכליהם אשר נכלו לכם, נכליהם הוא מלשון מחשבה כנודע, וז"ש שצוררים ומצעררים הם לכם במחשבתכם, שמבלבלים אתכם בשעת התפלה, ומפרש הפסוק, מאין באים מחשבות הללו, על דבר פעור, דבר הוא לשון דיבור, ופעור לשון פערה פיה לכלי חק (ישעי' ה, יד), ר"ל על ידי שהרבו לפעור